

Mahalaukun toiminnan gammakuvaus

Ohje tutkimukseen lähetäville ammattilaisille

JD1FN Mahalaukun toiminnan gk

Tutkimuspaikka ja tiedustelut

- TYKS, U-sairaala, Kiinamylynkatu 4-8, 20521 Turku
- Isotooppiosasto UB1B, 1 kerros
- Puh. (02)313 1840 (klo 8-15 ma-to ja 8-13.45 pe)

Lähete ja ajanvaraus

- Lähete sähköisesti.
- Ajanvaraus ja tiedustelut toimistosta.

Tutkimuksen indikaatiot

Sairauden tai hoitotoimenpiteiden, esim. leikkausten, aiheuttamien mahalaukun tyhjenemishäiriöiden diagnostiikka ja hoidon seuranta.

Tutkimuksen kontraindikaatiot ja riskipotilaat

- Tutkimusta ei tehdä raskaana olevalle.
- Tutkimuksessa käytettävä aine on valmistettu verenluovutuksessa saadusta ihmisen seerumin albumiinista. Potilaan uskonnollinen vakaumus saattaa vaikuttaa siihen, voidaanko tutkimusainetta antaa.

Valmistelu tutkimukseen

- Potilaan tulee olla syömättä ja juomatta vähintään 4 tuntia ennen tutkimusta.
- Myös tupakointi ja purukumien syöminen on kielletty tutkimusaamuna ja koko tutkimuksen ajan.
- Mahalaukun ja suoliston motiliteettiin vaikuttava lääkitys (sisapridi, metoklopramidi, erytromysiini, opiaatit, skopolamiini, kalsiumsalpaajat, octreotidi, teofylliini, bentsodiatsepiinit, progesteroni ja domperidoni) tulee lopettaa viimeistään 2 vuorokautta ennen tutkimusta. Muut käytössä olevat lääkkeet voi ottaa vesilasillisen kanssa.
- Verensokerin tulisi olla < 15 mmol/l. Mikäli verensokeri on yli tämän, tulee tutkimuksen siirtoa harkita. Glukoosimonitori ja insuliini tulee ottaa mukaan tutkimukseen. Aamun insuliiniannos säädetään tutkimuksessa annettavan aterian mukaisesti. Tutkimukseen

kuuluva ateria sisältää mikrossa kypsennettyä kananmunan valkuaista 113 g, 2 siivua paahtoleipää ja 40 g hilloa/marmeladia. **Annos sisältää noin 50 g hiilihydraatteja.**

- Isotooppiosastolle on ilmoitettava, jos potilaalla on erikoisruokavalio tai kanamuna-allergia.
- Lapsipotilaan painon tulee ilmetä lähetteestä.

Menetelmä/ tutkimuksen suoritus

Tutkimus voidaan tehdä kahdessa osassa – ensin kiinteällä tutkimusaineella ja **tarvittaessa** nestemäisellä tutkimusaineella. Tutkimukset tehdään eri päivinä.

Kiinteässä tutkimuksessa potilas syö radioaktiivisella merkkiaineella leimatun valkuaismunakkaan paahtoleivän ja hillon kanssa. Kuvaus alkaa välittömästi ruokailun jälkeen. Kuvaus kestää noin 5 minuuttia ja kuvauksia toistetaan tunnin välein neljään tuntiin asti. Kuvausten välillä pidetään taukoja.

Nestemäisessä tutkimuksessa potilas saa juotavaksi veteen (3 dl) sekoitetun radioaktiivisen tutkimusaineen. Tämän jälkeen gammakameralla seurataan puolen tunnin ajan tutkimusaineen kulkua mahalaukusta suolistoon. Potilas on puoli-istuvassa asennossa kuvauksen ajan.

Tutkimuksen kesto

Tutkimus kestää kiinteällä aterialla noin viisi tuntia ja nestemäisellä vajaan tunnin.

Jälkihoito

Tutkimusaine poistuu elimistöstä munuaisten ja virtsan kautta. Tutkimuksen jälkeen potilasta kehoitetaan juomaan paljon ja käymään usein virtsalla oman säderasituksensa pienentämiseksi.

Potilaan pitää tutkimuksen jälkeen vuorokauden ajan välttää lapsen pitämistä vieressä tai sylissä yhteensä yli puolen tunnin ajan. Näin säästetään lasta turhalta säteilyltä. Myös raskaana olevien henkilöiden lähellä olemista pitää välttää.

Imetystaukoa täytyy pitää 12 tuntia. Lypsetyn maidon voi hävittää viemärin kautta.

Tulostus ja lausunto

Kuvat ja lausunto ovat nähtävissä Carestream-ohjelmassa.

Annettava aktiivisuus ja sädeannos

Aikuisen annos on 20 MBq ^{99m}Tc

Aikuisen efektiivinen sädeannos on noin 0,5 mSv.

Lapsilla annos määräytyy painon mukaan.

Ohje tarkistettu 18.3.2025

TAUOTETTAVAT LÄÄKKEET MAHALAUKUN TOIMINNAN GAMMAKUVAUKSEEN

Seuraavat lääkkeet tulee tauottaa kaksi vuorokautta ennen mahalaukun gammakuvausta:

Sisapridi (Gasprid)

Metoklopramidi (Primperan, MCP-Ratiopharm, Metoclopramide)

Erytromysiini (Eritromicina, Erythrocin)

Opiaatit (Dolcontin®, Depolan®, Duralgin®, Oramorph®, Morphin®, Panacod®, Paramax-Cod®, Paraceta-mol/Codein Orion®, Ardinex®, Altermol®, Codesan®comp., OxaNest®, OxyContin®, OxyNorm®, Temge-sic®, Subutex®, Suboxone®, Vetergesic®, Imodium®, Actiq®, Durogesic®, Fentanyl®, Fentanyl Hexal®, Fentanyl-Hameln®, Fentanyl B. Braun®, Tramal®)

Skopolamiini (Skopoderm)

Kalsiumsalpaajat (Nifedipin)

Oktreotidi (Octreotide Ratiopharm, Sandostatin)

Teofylliini (Retafyllin)

Bentsodiatsepiini (Diapam, Diazepam, Xanor, Tenox, Stesolid, Opamox, Rivotril, Midazolam, Alprazolam, Buccolam, Clonazepam)

Progesteroni (Lutinus, Lugesteron, Cyclogest, Crinone)

Domperidoni (Motilium)

Ohje tarkistettu 24.04.2023